زهرا باشتنی، ۱۴۰۴

تحلیل محتوای کتاب‌های کار و فناوری دوره متوسطه اول از منظر میزان توجه به مؤلفه‌های شهروندی دیجیتال

این پژوهش با عنوان «تحلیل محتوای کتاب‌های کار و فناوری دوره متوسطه اول از منظر میزان توجه به مؤلفه‌های شهروندی دیجیتال» با هدف بررسی و ارزیابی میزان توجه این کتاب‌ها به ابعاد مختلف شهروندی دیجیتال انجام شده است. این مطالعه از نوع تحقیقات کاربردی و توصیفی-تحلیلی بوده و با استفاده از روش تحلیل محتوای کمی و مقوله‌ای، به بررسی دقیق متون، تصاویر و فعالیت‌های آموزشی کتاب‌های کار و فناوری پایه‌های هفتم، هشتم و نهم پرداخته است. جامعه آماری شامل سه جلد کتاب درسی مذکور است که به روش نمونه‌گیری هدفمند و غیرتصادفی انتخاب شده‌اند و تمام آنها به عنوان نمونه نیز مورد مطالعه قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده‌ها چک‌لیستی محقق‌ساخته مشتمل بر ?? مؤلفه و ? بعد مرتبط با شهروندی دیجیتال است که بر اساس معیارهای تئوریک و پژوهشی استخراج و در قالب پرسشنامه تنظیم شده است. روایی ابزار با استفاده از نظر متخصصان تأیید و پایایی آن نیز با ضریب آلفای کرونباخ 0.91 و ضریب توافق میان کدگذاران 0.90 ارزیابی شده است. داده‌های جمع‌آوری‌شده پس از نرمال‌سازی، با بهره‌گیری از مدل آنتروپی شانون مورد تحلیل قرار گرفت تا میزان اهمیت و وزن هر یک از مؤلفه‌های شهروندی دیجیتال در محتوای کتاب‌ها تعیین شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که تفاوت چشمگیری در میزان توجه کتاب‌های کار و فناوری دوره متوسطه اول به مؤلفه‌های مورد نظر دیده نشد اما با بررسی داده‌های مربوط به وزن شاخص‌ها می‌توان گفت که مؤلفه‌های «سواد دیجیتال» و «بهداشت و سلامت دیجیتال» میزان توجه بیشتری را در محتوای کتاب‌های درسی به خود اختصاص داده‌اند، در حالی که مؤلفه‌های «امنیت دیجیتال» و «ارتباط دیجیتال»، پوشش محتوایی کمتری داشته‌اند. همچنین، شاخص‌هایی نظیر آشنایی با رایانه، تلفن همراه و تبلت، استفاده از تلفن همراه جهت ارتباط از اهمیت بالایی برخوردار بوده‌اند اما موضوعاتی نظیر آگاهی در زمینه امنیت سخت‌افزار و شبکه و استفاده از وبلاگ‌ها جهت ارتباط با وجود اهمیت بنیادین، کمتر مورد توجه قرار گرفته‌اند. تحلیل آماری و وزن‌دهی دقیق این مؤلفه‌ها کمک می‌کند که نقاط قوت و ضعف موجود در محتوای کتاب‌های کار و فناوری از منظر شهروندی دیجیتال شناسایی و برای بهبود برنامه‌های درسی و ارتقای مهارت‌های دیجیتال دانش‌آموزان مورد استفاده قرار گیرد. نتایج این پژوهش می‌تواند راهنمای برنامه‌ریزان آموزشی و دست‌اندرکاران تألیف کتاب‌های درسی در جهت افزایش توجه به آموزش مؤلفه‌های شهروندی دیجیتال باشد و در نهایت موجب ارتقای سطح دانش، مهارت و رفتار مسئولانه دانش‌آموزان در فضای دیجیتال شود.

کلیدواژه‌ها: شهروندی دیجیتال، تحلیل محتوا، کتاب‌های کار و فناوری، دوره متوسطه اول، آنتروپی شانون، سواد دیجیتال

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۲۷۲۲۹۸۰۶۳۹۸۰۴۷۶۴۰۰۳۰۱۶۳۱۱۲۳۷۱
تاریخ دفاع: ۱۴۰۴/۰۶/۲۹
رشته‌ی تحصیلی:
دانشکده:
استاد راهنما: دکتر سارا عابدی کوشکی

Thesis:

content analysis of technology and work books for middle school in terms of the level of attention paid to digital citizenship component

This study, entitled Content Analysis of Middle School Work and Technology Textbooks in Terms of Attention to Digital Citizenship Components, was conducted with the aim of examining and evaluating the extent to which these textbooks address various dimensions of digital citizenship. The research is applied and descriptive-analytical in nature, and it employed quantitative and categorical content analysis to examine the texts, images, and educational activities in the seventh, eighth, and ninth grade Work and Technology textbooks. The statistical population consisted of the three aforementioned textbooks, which were selected through purposive, non-random sampling, and all were included as the study sample. The data collection instrument was a researcher-made checklist comprising 30 components and 8 dimensions related to digital citizenship, extracted based on theoretical and research criteria and structured in the form of a questionnaire. The instruments validity was confirmed by experts, and its reliability was evaluated using Cronbachs alpha coefficient (0.91) and inter-coder agreement coefficient (0.90). The collected data were normalized and analyzed using the Shannon entropy model in order to determine the significance and weight of each digital citizenship component in the content of the textbooks. The findings indicate that there is no significant difference in the level of attention devoted to the examined components across the middle school Work and Technology textbooks. However, based on the weighting results, the components of digital literacy and digital health and wellness received greater emphasis in the textbooks, whereas the components of digital security and digital communication were less represented. Furthermore, indicators such as familiarity with computers, mobile phones, and tablets, as well as the use of mobile phones for communication, held higher importance, while issues such as awareness of hardware and network security and the use of blogs for communication, despite their fundamental importance, received less attention. The statistical analysis and precise weighting of these components provide insights into the strengths and weaknesses of the Work and Technology textbooks in terms of digital citizenship, which can be used to improve curriculum design and enhance students digital skills. The results of this study may serve as a guide for educational planners and textbook authors to increase the integration of digital citizenship components into curricula, ultimately contributing to the advancement of students knowledge, skills, and responsible

behavior in the digitalenvironment.